

Regionernes Videncenter
for Miljø og Ressourcer

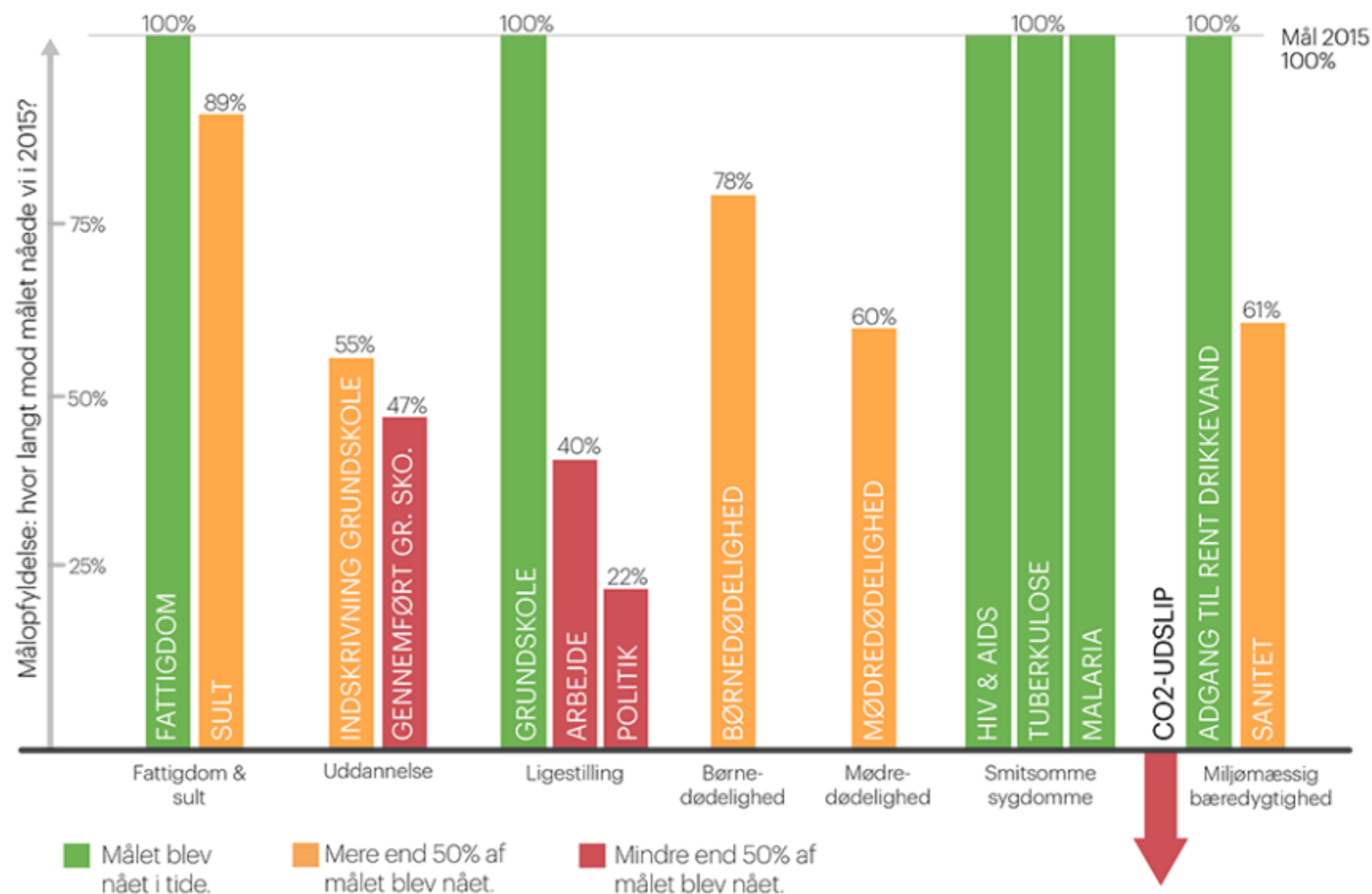
Hvorfor er verdensmålene relevante for bæredygtig jordhåndtering?

*Bente Villumsen, enhedsleder
Bæredygtig – og lovlig – jordhåndtering
ATV Jord og Grundvand 9. april 2019*

Hvorfor giver det mening at sætte fælles mål?

Regionernes Videncenter
for Miljø og Ressourcer

VERDENSMÅL

for bæredygtig udvikling

Mål 12: Sikre bæredygtige forbrugs- og produktionsformer

12.2 Inden 2030 skal der opnås en bæredygtig forvaltning og effektiv udnyttelse af naturressourcer.

12.4 Inden 2020 skal der opnås en miljømæssig forsvarlig håndtering af kemikalier og affald i hele deres livscyklus, i overensstemmelse med de aftalte internationale rammebetingelser, og deres udledning i luft, vand og jord skal væsentligt reduceres for at mindske deres negative indvirkninger på menneskers sundhed og miljøet.

12.5 Inden 2030 skal affaldsmængden væsentligt reduceres gennem forebyggelse, reduktion, genvinding og genbrug.

Regeringens handlingsplan

”Danmark har som land med en stor økonomisk aktivitet et stort forbrug af naturressourcer. I 2014 brugte den danske økonomi 113,2 mio. tons materielle ressourcer på hjemmemarkedet, såsom biomasse, fossile energibærere, metalliske og ikke-metalliske mineraler. Hver dansker forbruger ca. 20 ton pr. år. Danmark er blevet betydeligt bedre til at få værdi ud af naturressourcerne, og den udvikling forventes at fortsætte i de kommende år.

Indkomst vs CO2-aftryk pr. indbygger

Målsætning

24. Fremme af cirkulær økonomi, herunder bedre (gen) anvendelse af ressourcer og forebyggelse af affald.

Indikator

a. Ressourceproduktivitet (DMC/BNP som erstattes af RMC/BNP).
b. Genanvendelse af totalaffald (ekskl. jord og mineralsk affald) (Eurostat).

Verdensmål

9, 12, 13

Affaldsstatistik 2016

Total ⁴	2014		2015		2016	
	Tons (1.000)	Procent	Tons (1.000)	Procent	Tons (1.000)	Procent
Genanvendelse ⁵	7.616	68%	7.697	69%	8.071	69%
Forbrænding ^{6,7}	3.145	28%	3.058	27%	3.124	27%
Deponering	477	4%	454	4%	475	4%
Total	11.238	100%	11.208	100%	11.671	100%

Tabel 2.1. Primært produceret affald (ekskl. jord) i Danmark opdelt på behandlingsform.

Jord i alt	2014		2015		2016	
	Tons (1.000)	Procent	Tons (1.000)	Procent	Tons (1.000)	Procent
Nyttiggørelse	4.029	57%	2.830	51%	2.853	37%
Bortskaffelse	3.034	43%	2.693	49%	4.959	63%
Total	7.064	100%	5.523	100%	7.812	100%

Tabel 2.11. Primært produceret jordaffald fordelt på behandlingsform og jordaffaldstype (Kilde: ADS)

Vi har brug for nye initiativer

Jordbasen er lukket

[Læs mere på Danmarks Miljøportals hjemmeside](#)

Initiativ 13: Udvikle en frivillig bæredygtighedsklasse

Byggebranchen har udfordringer med et relativt højt forbrug af nye råvarer til fremstilling af byggematerialer og indhold af problematiske stoffer i byggeriet. Den begrænsede sporbarhed i byggematerialerne forringer mulighederne for genanvendelse og genbrug med høj værdi. Den indlejede energi for nybyggeri kan udgøre op til 50 pct. af energiforbruget i hele bygningens levetid. I dag stilles der ikke krav til

Initiativ 14: Udbrede selektiv nedrivning

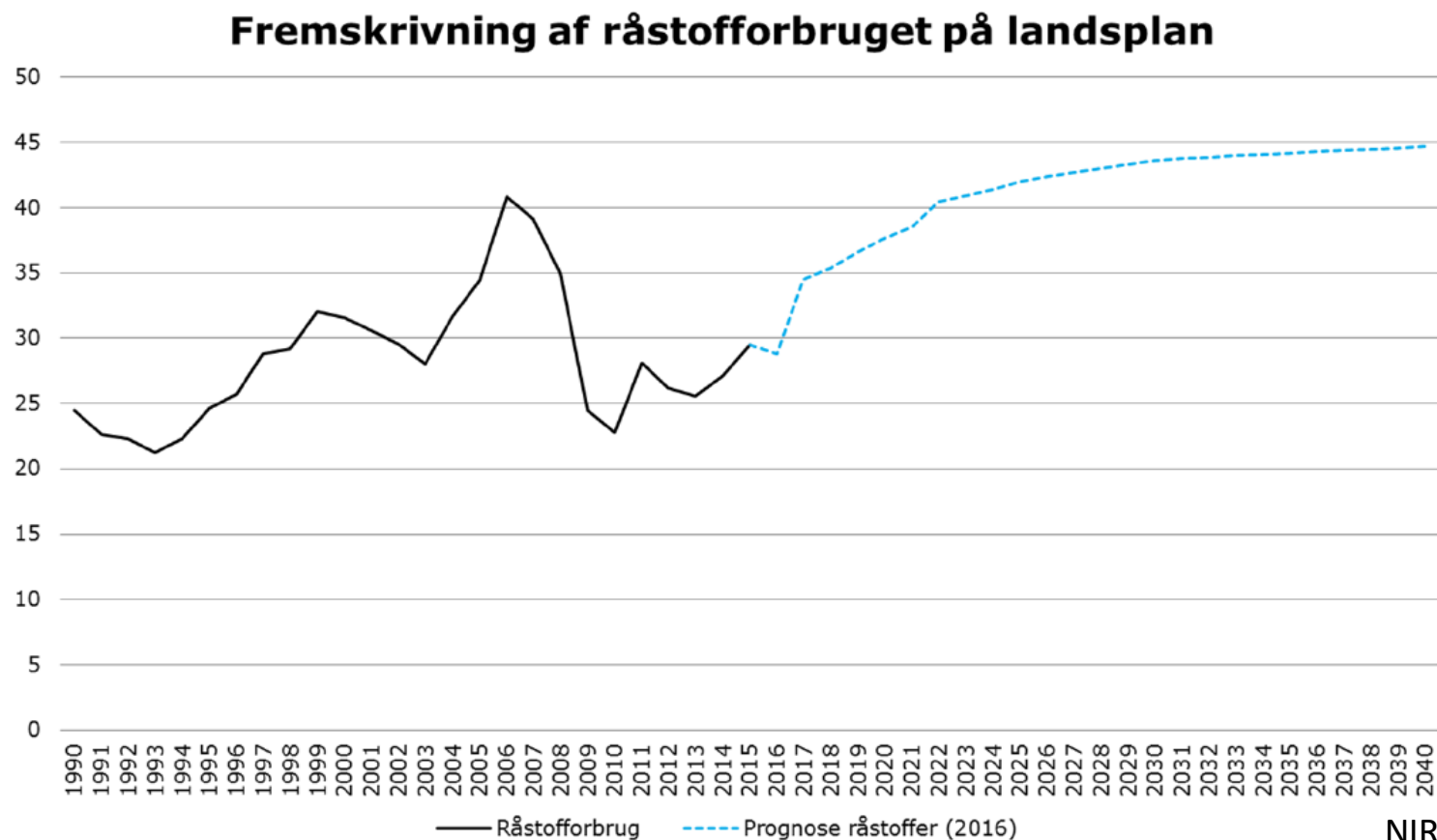
Virksomhederne er allerede i dag forpligtet til at kildesortere deres affald, så det kan genanvendes. Men det er langt fra alle, der overholder reglerne. Ved hurtige og forholdsvist uplanlagte nedrivninger bliver byggematerialerne ofte blandet sammen, så det er svært at udsortere de værdifulde dele af affaldet. Samtidig øger det risikoen for, at problematiske stoffer bliver genanvendt eller nyttiggjort fremfor at blive håndteret forsvar-

Bæredygtig forvaltning og effektiv udnyttelse inden 2030?

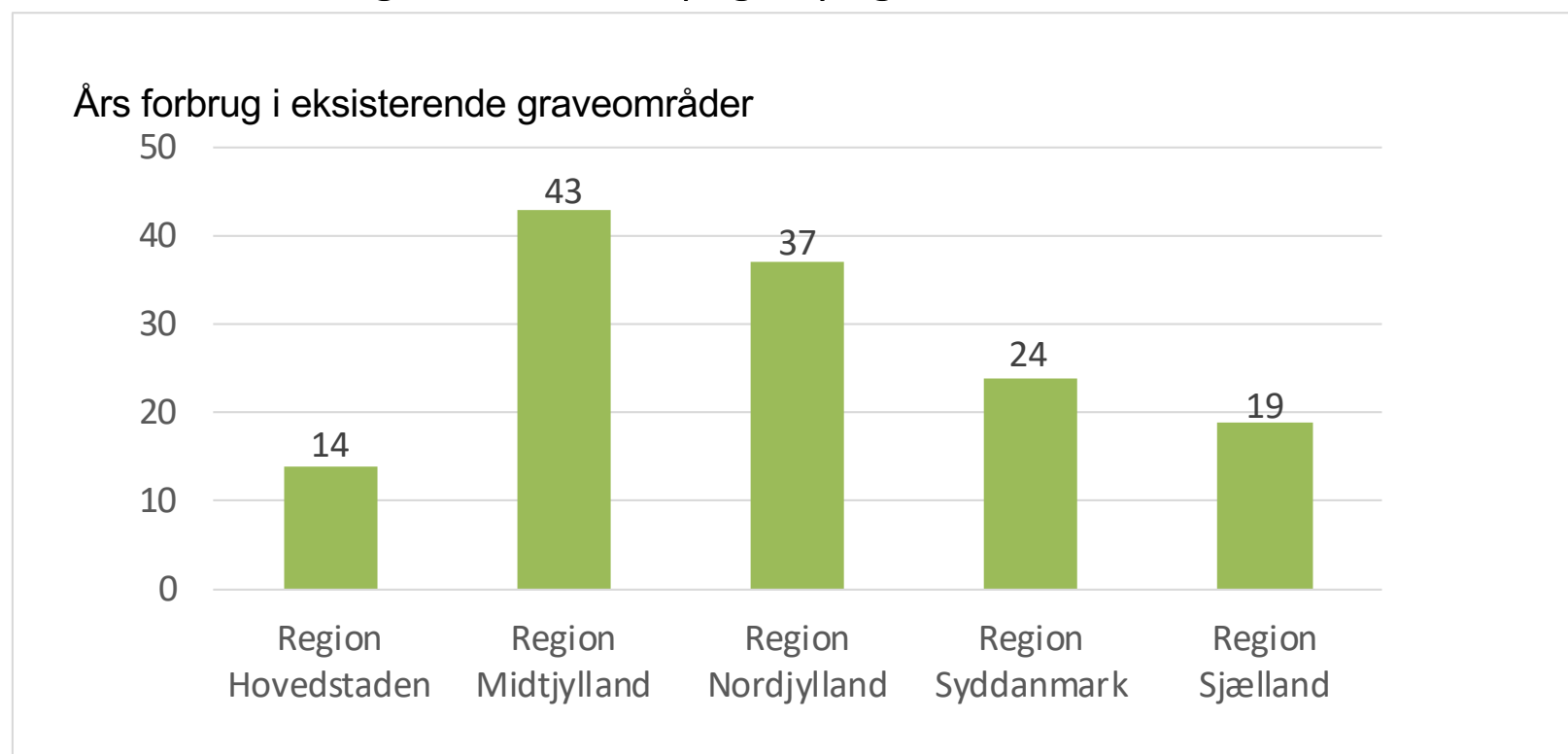
- Indvindingen styres af efterspørgsel og økonomi

Bæredygtig forvaltning og effektiv udnyttelse inden 2030?

- Vi forbruger råstoffer, som om ressourcen var ubegrænset
- Det bliver stadig sværere at udpege nye graveområder

Bæredygtig forvaltning af naturressourcer – er det foreneligt med råstofindvinding i Danmark?

I sig selv vil råstofindvinding aldrig blive bæredygtig, men alligevel er det en del af formålsparagraffen (§ 1) i råstofloven:

Råstoflovens formål er at sikre:

- 1) at udnyttelsen af råstofforekomsterne på land og hav sker som led i en **bæredygtig udvikling** efter en samlet interesseafvejning og efter en samlet vurdering af de samfundsmæssige hensyn, der er nævnt i § 3.
- 2) at indvinding og efterbehandling tilrettelægges således, at det efterbehandlede areal kan indgå som led i anden arealanvendelse,
- 3) en råstofforsyning på længere sigt,
- 4) at råstofferne anvendes i forhold til deres kvalitet, og
- 5) at naturbundne råstoffer i videst muligt omfang erstattes af affaldsprodukter.

Bæredygtig forvaltning og effektiv udnyttelse inden 2030?

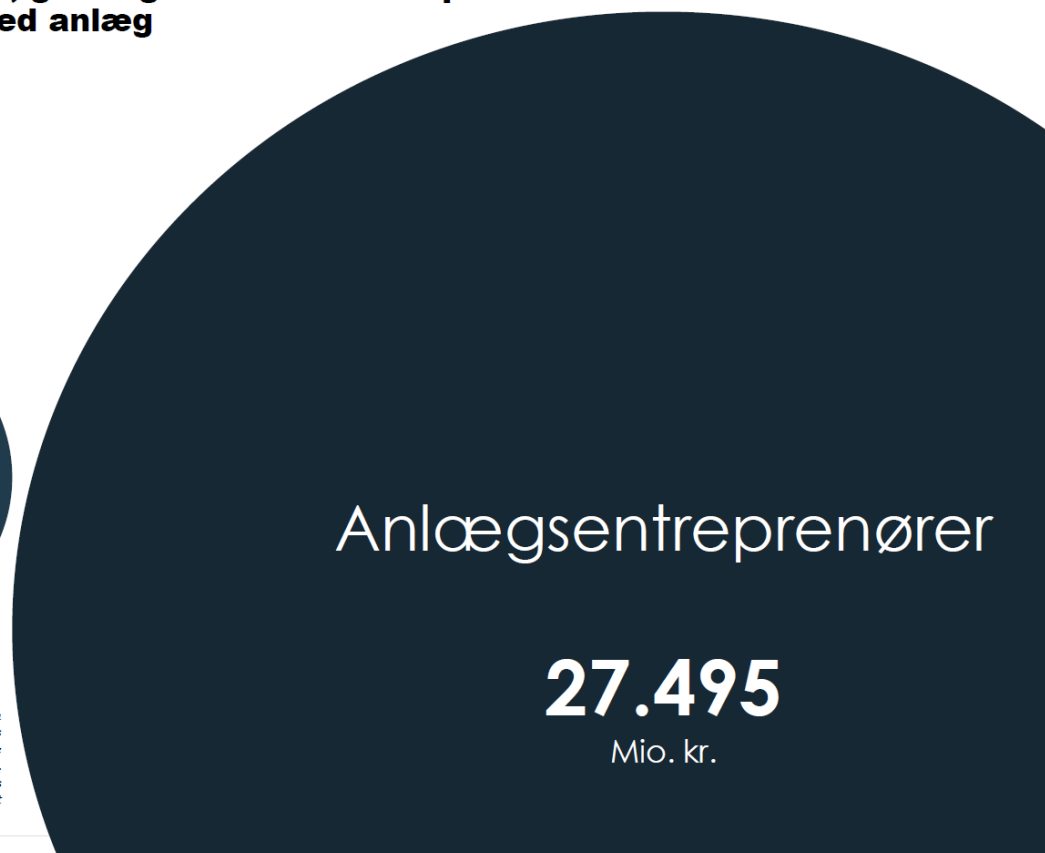
- Hovedparten af råstofferne anvendes til veje og anlæg (70 %) og byggeri
- Genanvendelse af byggeaffald kan kun dække en lille del af behovet (p.t. 7 %)

Indvinding af sand, grus og sten samt transport er små brancher i sammenligning med anlæg

Omsætning 2013 (mio. kr.)

Indvinding af
sand, grus og
sten
2.727
Mio. kr.

Vejtransport
af sand,
sten og grus
4.000
Mio. kr.

Note: Omsætning for vejtransport af sand, sten og grus er estimeret på baggrund af sand, grus og stens andel af total mængde godsmateriale transporteret med danske lastbiler i 2012.
Kilde: Danmarks Statistik, REGN1 og Danmarks Statistik (2015) Statistisk analyse af vejtransport

Hvad skal der til?

- Bedre udnyttelse af primære råstoffer
 - Bedst: Lad dem ligge
 - Næstbedst: Lån dem og levér tilbage
- Øge ressourceeffektiviteten af sekundære råstoffer
 - Reducere barrierer for genbrug og genanvendelse af bygge- og anlægsaffald
 - Sikre mulighed for at optimere logistik i forbindelse med genbrug og genanvendelse
 - Give incitament til mere genbrug og genanvendelse
- Tænke langsigtet:
 - Kan vi afkoble vækst fra råstofforbrug?
 - Kan vi finde nye løsninger, som ikke kræver primære råstoffer?

Bæredygtig forvaltning og effektiv udnyttelse inden 2030?

- Der mangler incitamenter til at kun at anvende høj kvalitet, hvor det er nødvendigt
 - Incitamenter til genanvendelse og upcycling er ringe
 - Der mangler samlet overblik og planlægning på tværs af land og hav
 - Hvad gør de kommende generationer?
- Der er brug for en fælles strategi for Danmarks råstoffer

